

PALLACI, TAHTACI VE ÇEPNİ DİLLERİNE DÂİR

A. Caferoğlu

İçtimaî ve coğrafi muhit tesirleriyle, kesif nüfusça konuşulan dillerde vücade gelen ségmentation, pek tabii olarak, Anadolu Türkçesinde de müsaid bir zemin bularak, çeşidli yerli ağızlar yanında, ayrıca bir de hususî ve meslekî, veya umumî ve toplayıcı bir tâbirle «gizli diller» teşekkülüne sebep olmuştur. Türemesi muayyen ihtiyaçlara bağlı kalan bu diller, bilhassa Orta-Asya ile Türkiye'nin de dâhil bulunduğu Yakın-Şark ülke ve milletleri arasında daha fazla gelişme bulmuştur. Aslında çok dar bir çevrede doğan ve konuşulan, fakat bünyesinde geniş mâna değiştirmeleriyle bâzı yerli dil unsurlarıyla beraber aynı dil gramer kaidelerine tâbi, katma, yakın veya uzak yabancı diller idiomlarıyla beslenen ve sadece anlaşma vasıtasından başka bir şey olmayan bu dillere, münasib bir ad vermek lâzım gelirse ben «İçtimaî diller» veyahud «İhtiyaç dilleri» adını vermek isteyenlerin tarafını tutmayı, daha uygun bulmaktayım. Zirâ, bu kabil diller dışında, ayrıca bir de muhtelif san'at erbabının kendine mahsus ayrı ayrı konuşma tarzları vardır ki, bunlar bilhassa yerli hususî tâbir ve sözlerle beslenerek vücuda getirilmekte ve herkesçe «argo» yahud «jargon» diye bilinmektedir. Haddizatında çok dar bir mânada kullanılan ve aslında «hırsız dili» demek olan «argot» tâbirinin mevcudiyetine de bakılacak olursa, bu iki dil adı verdiğimiz nevi'lerin, birbirinden çok esaslı farklarla ayrılmakta oldukları meydana çıkmış olur. Birinci «hususî» yahud «içtimaî» diller, daha fazla sun'î ve muhtelif yabancı dil parçalarından tertiblenmiş bir dil olduğu hâlde, ikincisi, yerli dilde mevcut olan unsurların mânalarını değiştirmekle hâsıl olmaktadır. Nitekim, muayyen bir san'at ve iş zümresine mensub kimselerin, kendilerini yakından ilgilendiren ihtiyaçlar için bâzı tâbir ve ıstılahlar uydurdıkları gibi, mekteb çocuklarının, annelerin ve sâirenin, umumî dilde rastlanmayan, hususî konuşma tarzları da mevcuttur. Bilhassa duvarcılar, esnaf, maden işçilerinin, birbiriyle kolayca anlaşabilmeleri için kullandıkları âlet ve edevata, hususî adlar vermek, veya mevcud kelimelerin bâzılarının mânalarını değiştirmek, ötedenberi bir itiyad

hâline gelmiştir. Yeni ihdas edilen bu nevi kelimeler, gelişme kabiliyeti gösterir göstermez, derhâl o işte çalışanlar arasında, ve hattâ aynı sahada yaşayanlar tarafından da benimsenir, geniş bir muhitte revaç bulmadan, argo halinde mahdud bir çevrenin veya zümrenin konuşma veya anlaşma vasıtası olarak kökleşir kalır. Ekseriyetle argo, aşağı halk tabakasının yahud muayyen bir sınıfın veya zümrenin, muayyen benzetmeler ve yakıştırmalar neticesinde, muayyen bir dil deyim ve söyleyişlerinin, mânaca kaydırılmasından vücuda getirilmektedir.

«İçtimaî» yahud «hususî» diller ise, bu kadarı ile iktifa etmez. Argo'dan faydalanmakla beraber, müstakil bir dil malzemesi de yaratmaya çalışır; ifâdesi gereken bütün anlamları, cümle içinde, yerli yerine kor. Bâzen böyle bir dil, yalnız bir fikri sezdirmemek, yahud muayyen bir ifadeyi başkasından kaçırmak için kullanılmaz, bir uruğun, yahud bir kabilenin, kendi muhitinde kullandığı bir dil de olabilir. Filvâki, bu hâlde, böyle bir dilde kullanılan kelime serveti dar ve ayrıca pek az ve bir kelimeye bir çok mânalar - bâzan birbirine zıdyükletilmekte ise de, ekler hariç, yerli ağızlardan unsurlar alınmasından kaçınılmaktadır. Anadolu'nun bâzı yerlerinde sâdece *Geygel*¹, bâzı yerlerinde ise *Geygel-Abdalları*, yahud *Abdal* adını taşıyan yö-rüklerin², kendi aralarında konuştukları «gizli dil» tamamıyla bu evsafı hâiz olduğu gibi, maalesef pek az örnek verebildiğim *Çepni* ve *Tahtacı* dilleri de, aynı mahiyette ve karakterdedir. Hele, Orta-Asya Türkleri arasında da, artist ve sâzende loncasının «*Abdoltili*» adlı³, benim kısmen malzemesini yayınladığım Anadolu *Geygel Abdalları*'nın «gizli dil» lerine⁴ müşâbih bir dilin bulunuşu, bu dilin, büsbütün müstakil olduğunu göstermektedir. İleride «*Abdal dili*» üzerinde yapacağım geniş bir inceleme, Orta-Asya⁵, Suriye, ve Türkiye Abdalları dilinin tamamıyla bir kökten geldiğini ve müşterek bir sistem üzerine kurulduğunu, açıktan açığa gösterecektir, kanaatindeyim. İki yıl önceki seyahatimde, pek az malzeme toplamağa muvaffak olduğum Konya Abdallarının daha doğrusu *Carcar*'ların⁶ «gizli dil»ine âid top-

¹ A. Caferoğlu, *Anadolu ağızlarından toplamalar*, İstanbul 1943. T.D.K., s. XIX.

² A. Caferoğlu, *Anadolu illeri ağızlarından derlemeler*, İstanbul 1951, s. XIX.=

[AİAD].

³ A. L. Troitskaya, *Abdoltili-argo tseha artistov i muzikantov Sredney Azii, Sovetskoe Vostokovedenie*, V. Moskva 1948, s. 251—274.

⁴ A. Caferoğlu, *Anadolu ağızlarından toplamalar*, İstanbul 1943, s. 196—198.

⁵ Le Coq, *Die Abdāl*, Baessler-Archiv, II, Berlin, II, 1912, s. 221—234; F. Grenard, *Le Turkestan et le Tibet*, Paris 1898, II, s. 308—315; P. Pelliot, *Les Abdāl de Païnap*, Jour. As. IX, NI, 1907, s. 115—139.

⁶ V. A. Gordlevskiy, *Djardjari v Konii*, Dokl. Akad. Nauk, 1927, N. 5, s. 113.

ladığım malzeme, bunların da aynı Abdal grupuna mensub olduklarını göstermektedir. Zaten bu kabil hususî konuşmaya mâlik olanlar dahi, ona «dil» adını vermektedirler. Meselâ Erkilet Çerçi'leri kendi aralarında konuştuıkları dile «dilce»⁷, Muğla ve yöresi bakırcıları da «Pallacı dili» demektedirler.

Pallacı kelimesi aslında 'kalaycı' mânasında olarak, Muğla'nın Bellibol, Genize, Genek ve Kavaklıdere [Yatağan kazasına bağlıdır] köylerinde, ötedenberi yerleşmiş olan bakırcı esnafının kendilerine verdikleri addır. Kelime, büyük ihtimalle, kendi dillerinde 'bakır kap' mukabilinde kullandıkları *palle* kelimesinden alınarak, âhenleştirme yolu ile *palla+cı* şekline konulmuştur. Dilin esas yaratıcıları bunlar olmuş, sonraları Muğla halkı arasında «*Pallacı dili*» yahud «*Ballıbolu bakırcı dili*» adıyla yayılmıştır. Muğla'daki şöhretine rağmen, diğer Anadolu şehirlerinde, bütün araştırmalarımaya rağmen, böyle bir dile rastlayamadım. Perâkende hâlde bâzı bakiyyelerin Burdur'da ve Konya'da bulunduğu şahid oldum. Muğla'ya âid olan bâzı cümle ve tâbirler, vaktiyle Zekâi Eroğlu tarafından yayınlanmıştı⁸. Benim «Pallacı dili» adı altında derlediğim malzeme ise, emekli muharrirlenden Cavid Aker'den alınmıştır. Burada kendilerine teşekkür etmeği bir borç bilirim. Diğer Konya ve Burdur kalaycılarına âid olan kısım da, muhtelif Anadolu gezilerimde derlenmiştir. Konya'ya âid olanları Hadım'lı Şuayib Galaycı'dan alınmıştır.

Benim için de, bir dereceye kadar meçhûl kalan «*Tahtacı dili*», bütün enerjime rağmen, maalesef lâıykıyla derlenememiştir. Aralarında «gizli» bir dilin mevcut olduğunu söyleyen Aydın'lı Veli Bozkurt adlı bir tahtacıdır. Metinde yayınlanan, küçük bir parça kendi «dillerince», gelen kimsenin yabancı bir zat olduğunu anlatan, bir cümle mahiyetindedir. İçerisine aldığı lûgat servetinin menşei, tamamiyle meçhûlümdür. Metni bildiren Veli Bozkurt da bu hususta hiç bir şey bilmemektedir.

Oldukça dikkatimizi çeken dillerden biri de *Çepni*'lerin «dili» dir. Yayınlanan metin Turgutlu'nun Çepni-dere, Sarıçalı, Bektaş mahallesiyle Soma'nın Ularca, Karaçam, Arpaseki ve Taştepe köylerinde yerleşmiş olan Çepni'lere âiddir. Turgutlu'ya âid olan malzeme Turgutlu'nun Sarıbey köyünden Yakub Taş'tan; Soma'ya âid olanlar ise, aynı kazanın Ularca köyünden, Cuma Yetim'den derlenmiştir. Metnin kısalığına rağmen, elde edilen 58 kelime, bu dilin kısmen «Abdal dili» nden de fay-

⁷ A. Caferoğlu, *Erkilet çerçilerinin argosu* «Dilce», Türk Dili ve Edebiyatı Der-gisi, İstanbul 1952, IV, sayı 4, s. 334—344.

⁸ Zekâi Eroğlu, *Muğla tarihi*, İzmir 1939, s. 166—168.

dalandığını göstermektedir. Lûgat kısmında, mukayesesine muvaffak olduğum kelimelerde bu hâllere işaret edilmiş bulunmaktadır. Anadolu gezilerine bolca çıkan arkadaş ve meslektaşlarımdan, benim onsekiz yılda başaramadığımı tamamlamalarını dilerim. Bahusus ki ellerine teslim edilmiş bir ipucu da vardır.

Kısaltmalar

Bkal	—	Burdur kalaycıları dili
Kkal	—	Konya " "
Mkal	—	Muğla " "
Mtar	—	Muğla tarihi
Pal	—	Pallacı dili
Tah	—	Tahtacı "
Çep	—	Çepni "
DD	—	Türkiye Halk Ağzından Söz Derleme Dergisi, T. D. K., İstanbul, I—IV.

I. "Pallancı dili,, örnekleri

1. Tuna yıkım galak piri.
Çok iyi zengin kimse.
2. Yavşakla genezine ovatmış olduğum yıkım gitgil sama
*Arkadaşla size göndermiş olduğum iyi fasulya bir çekim çamışının sürtülmediğini ovatılmadığını okka çamfıstığının yenilmediğini getirilmediğini çeklettiniz.
anlattınız.*
3. Tuna yıkım oldum.
Çok memnun oldum.
4. Genenize aygıtları ovatmış olan yavşağa Moğla'dan
*Size erzak getirmiş olan arkadaşla Muğla'dan genemize ovandığında nasıflandım.
buraya geldiğinde sordum.*
5. O yıkım gitilleri çamışını yıkım galak birine ovattım.
O iyi fasulyaları, çamfıstığını toptan hürmetli bir kimseye gönderdim.

6. Tuna yıkım ederim.
Çok teşekkür ederim.
7. Nasif ovat, nasıflandı, çekletti.
Ekmeğ gönder, dedi, söyledi
8. Selâm ovat yıkım oldum dedi, deye çekledi.
Selâm götür çok memnun oldum dedi, diye söyledi.
9. Ben onun genende nasıfını yıkım çekliyerek dünedim.
Ben onun karşısında lâfını doğru bilerek durdum.
10. Geneme ovattığınız postacı işinden çekledim ki genenize
Bize gönderdiğiniz mektubtan anladım ki size
ovatılmamış.
gönderilmemiştir (verilmemiştir).
11. Cemal işi yıkım düvelere yıkım çapannara sürtdürülmüştür.
Deve güzel kızlara güzel kadınlara yedirilmiştir.
12. Bundan ötürü, tuna kös oldum.
Bundan dolayı, çok müteessir oldum.
13. Metrege yıkım kös olduğumu nasıfladım.
Adama (yabancıya) çok darıldığımı söyledim.
14. Çeklediğime nazaran yavşak kayışçı imiş.
Anladığıma nazaran (bu)zat(kimse) hırsız imiş.
15. Nezillesini fek etdim.
Parasını aldım.
16. Böyle posta işi ovatdığınıza tun yıkındım.
Böyle(bir) mektub gönderdiğinizize fazlasile memnun oldum.
17. Geneme ovatmamış çekletmemiş olsanız, metreğ ovanacak-
Bana göndermemiş (ve) anlatmamış olsaydınız, adam kaçacak-
dı, genemiz-de çeklemiyecek fak olacaktık, tuna yıkım
tı, (ve) biz de (meseleyi) anlamıyacak fena olacaktık, çok çok
ederim.
teşekkür ederim.
18. Geneme ovatdığınız postacı işinde metreğlerimizin
Bana gönderdiğiniz mektubta adamlarımızın
nasıflandığı Pallacı dilinin çekletilmesini yıkın edi-
konuştuğu Kalaycı dilinin anlatılmasını çok isti-
yorsunuz.
yorsunuz.

19. Postacı işi yazıp ovatacaktım, çekletmiş oldunuz.
Mektub yazıp gönderecektim, hatırlatmış oldunuz.
20. Pallacı dili nasıflanması tuna yıkımdır.
Kalaycı argosunun konuşulması pek hoştur.
21. Yıkım çekler, galak biri.
Çok iyi anlar, beyefendi.
22. Pallacı dili saçak patal zamanından beri nasıflanılan.
Kalaycı dili üç yüz seneden beri konuşulan
sama nasıflanmadır.
bir konuşmadır.
23. Genek, Bellibol, Kavaklıdere tuna yıkım nasıf kösler.
Genek, Bellibol, Kavaklıdere(köyleri) çok iyi birbirile konuşur.
24. Mesevle metreleri gılav nasıf kösler, çeklerler.
Mesevle adamları (bu dili) az konuşur, (fakat) anlarlar.
25. Mesevle galak birleri, çapannarı, düveleri, metrek
Mesevle zenginleri, kadınları, kızları, çocuk-
yavşakları, cibiççileri, yıkım cibiççiler, nasıf kösle-
ları, hocaları, muallimleri, birbirile (bir dilde)
mezler ve çeklemezler.
konuşmazlar ve anlamazlar.
26. Bellibol tuna yıkımdır.
Bellibol'u çok güzeldir.
27. Köş metreler genende köslemezler. Metrekleri
Yabancılar huzurunda (bu dili asla) konuşmazlar. Adamları
fak edeceyim deseniz nasıflanmaz ovanırlar, köş olur-
öldüreceğim(dahi) deseniz (bu dilde) konuşmaz kaçarlar, darılır-
lar. Yanbollardan tuna fak olurlar.
lar. jandarmadan pek korkarlar.

Cavid Aker [emekli muharrir]
[Muğla]

II. Burdur "Kalaycı argosu,, örnekleri

1. Saña bir nezleci piri kırdım.
Sana bir paralı müşteri getirdim.
2. Yıkım-mı? Köş-mi?
(Parası) çok mu? az mı?

3. Yıkım.
Çok (parası bol).
4. Nazileyi kılav_gır.
Parayı az al.
5. Deneyimdeki palleniz zindanından nasıf gır_gel.
Elindeki kab sahibinin evinden ekmek getir.
6. Gara_aç gır_gel.
Kahve getir.

Halil [Gazete bâyii]
[Burdur]

III. Muğla "Kalaycı argosu,, örnekleri

1. Yanbolu geliyo, mazın kös_et, tabii işimden kırçak.
Jandarma geliyor, tabancayı sakla, tabii elimden alacak.
2. Bir metrek avanıyo, pelle gıralım.
Bir köylü (yabancı) geliyor, kazan satalım.
3. Bir yıkım metrek ovanmış; bu-da bizim zındanda
Bir temiz adam gelmiş; bu da bizim evde
dünyecek; bir_ez yıkım nasıf_otu kösle.
misafir kalacaktır; azıcık iyi yemek hazırla.
4. Bir küllin_işi yıkım et, bir manak kösle, bi-de
Bir piliç kes, bir az yoğurt koy, bir de
kökenceli yıkım et; biz fakiriz bu-da kâfi.
karpuz kes; biz fakiriz bu da kâfi gelir
5. Ovatma naziliye.
Alma para.
6. Arap_işini yıkım_et.
Atı hazırla.

Hüseyin Çakır [Vellibol'lu]
Rıza Çerçi [Muğla]

7. Yanbol nereye ovanıyor.
Efendi nereye gidiyor.
8. Yıkım_pirin geneyine.
Eşrafın (veya muhtarın) yanına (evine).
9. Yavşak doreyliyi ovat, yanbol kös_edecek.
Çocuk katırı kaçır, memur alacaktır.

10. Tuna_yanbol kös_oldu, tüneme ovan.
Reis kızdı, durma kaç.
11. Geneyiñde kös mazın-mı, yıkım mazın-mı?
Elindeki çifte tüfeği-mi, (yoksa) mavzer-mi?
12. Kâsıflığı fak_olmuş.
Ağzı bozulmuş (ağzını bozmuş).
13. Dinlice nasıfı sürtüyor.
Buğday ekmeği yiyor.
14. Söyüt_kökü kösliyor.
Su döküyor.
15. Söyüt_kökü sürtüyor.
Su içiyor.
16. Şu yıkımı ovadacağım.
Şu güzeli alacağım.
17. Ovanan metrek pelle kendileyecek, tipisini yıkım_et.
Gelen müşteri bakır alacak, deliğini düzelt.
18. Çilengeri kös_et,
Kantarı kaydır.
19. Sağmı kalın genek nasıfla.
Bir beyaz mecidiye söyle.

[Zekâi Eroğlu]

IV. "Tahtacı dili,, örnekleri

1. Rakıştı veremoto.
Memur geliyor.
2. Hataburut işbirden.
Kaç, tertibat al.
3. Somun yamu.
Hücum edin vurun.
4. Arsa.
Bırak, yeter, kâfi.

V. "Çepni dili,, örnekleri

1. Erniş halandı bozun yanında [T.].
Çepni geliyor yabancının yanında [T.].

2. Boz geliniş seninle kevikleşecemiş [T.]
Çepni gelince seninle konuşacakmış.
3. Manışı paylıhlayacağım sen novarla [T.]
Yabancıyı çalacağım sen gözetle.
4. Ferazı eyerle halanahım [S.]
Atı eğerle gidelim.

VI. Sözlük

Acımık [Çep.]	Tütün, sigara; [Mersin, İçel, Konya ve ilâh.] <i>acımık ~ acımuk</i> 'en çok buğdaylar içinde bulunan ve «delice, karamuk» ta denilen acı tohum' [DD. I. 68/69].
Acı_muy [Çep.]	Rakı.
Ağzı_gara [Çep.]	Yabancı, Çepni olmayan kimse; [Gaziantep, Diyarbakir, 'yabancı, ehlizahir, tarikattan olmayan' [DD. I. 78].
Arabalişi [Mkal.]	Katır < <i>arab + Ali + işi</i> .
Arabişi [Kkal.]	At < <i>arab + işi</i> .
Arsa [Tah.]	Yeter, kâfi, elverir, bırak.
Avanak [Kkal.]	Câhil, anlamaz, tecrübesiz, aptal.
Avan - [Mkal.]	Gezmek, dolaşmak.
Aydın [Pal. Mkal., Bkal.]	1) [Pal., Mkal.] Eşek. 2) [Bkal.] Beygir.
Aydın_işi [Mkal.]	İncir.
Aydınna - [Çep.]	Çalmak, gizlemek. < <i>aydınla</i> -.
Aygıt [Pal.]	Erzak.
Badra - [Pal.]	Konuşmak; [Finike-Antalya] 'gürültü etmek' [DD. I. 151].
Bahar [Mkal.]	Tütün, tütün kesesi.
Boz [Çep.]	Yabancı, Çepni'den gayrısı.
Cedi [Çep.]	Keçi.
Cemal_işi [Pal.]	Deve.
Cemele [Mkal.]	Deve.
Cibiççi [Pal.]	Hoca; <i>yıkım cibiççiler</i> 'muallimler, iyi hocalar'.
Cilenger_işi [Pal.]	Bıçak.
Cimitci [Mkal.]	Sarıklı hoca.
Çamışı [Pal.]	< <i>çam + işi ~ çamıştı</i> 'çamfıstığı'.

Çapan [Pal., Bkal., Mkal.]	Gelin, umumiyetle kadın; <i>metrek çapan</i> 'türk kadını'; <i>yalı çapan</i> 'ecnebî veya rum kadını'; [Isparta-Yalvaç] 'düğün aşçısı' [DD. I. 304].
Çapannar [Pal.]	Kadınlar.
Çecik [Bkal., Mkal.]	Göz.
Çeciksiz [Bkal.]	Kör, gözsüz.
Çeçik [Mkal.]	= <i>cecik</i> .
Çekim [Pal.]	Okka.
Çekle - [Pal., Mkal.]	Anlamak, bilmek, görmek, söylemek, bakmak.
Çeklet - [Pal.]	Anlatmak, söyletmek, hatırlatmak.
Çemender [M. tar.]	Eşek.
Çene [Mkal.]	Ceviz.
Çice [Mtar.]	Et.
Çilenger [Mkal.]	Kantar.
Çiye [Bkal.]	Et.
Çıbık_ışı [Mkal.]	Üzüm < <i>çubuk</i> + <i>ışı</i>
Çubuk_ışı [Mtar.]	Üzüm.
Daban [Pal.]	On lira.
Daraylı [Mkal.]	Beygir.
Dareyli [Mtar.]	Katır.
Deniz_köpüyü [Mkal.]	Tuz.
Deney [Bkal.]	El, yan, taraf, nezd.
Dibo [Pal., Mkal.]	Yok, mevcut değildir, yoktur.
Dinlice [Mtar.]	Buğday.
Düne - [Pal., Mkal.]	Durmak, misafir olmak, geceleme < <i>tüne-</i> .
Düve [Pal., Mtar.]	Kız çocuğu; Erkilet çerçilerinin "dilce," sinde 'kız çocuğu, genç kadın' [bk. TDED. V, s. 337].
Erniş [Çep.]	Çepni cemaati.
Fak_et - [Mtar.]	Bozmak, fenalık yapmak, zulm etmek.
Fak_ol - [Pal.]	Fena olmak, korkmak, çekinmek, bozulmak.
Fas fisle - [Kkal.]	Körüklemek.
Fatka [Mtar.]	Beş.
Fek et - [Pal.]	Almak, vurmak, kesmek, öldürmek.
Feras [Çep.]	At.
Feres [Çep.]	= <i>feras</i> . < ar. فرس
Fingili fişle - [Kkal.]	Uydurmak, tavlama, kandırmak; <i>sen zozikle ben fingili fişleyim</i> 'sen uydur ben de kandırayım'.
Gaco [Mtar.]	Çingene; F. Develioğlu, <i>Türk argosu</i> , 1945, s. 85 'dost, metres'; M. Michailov, 30, <i>gaco</i> 'kadın'.

Galak biri [Pal.]	Hürmetli, itibarlı kimse, bey, beyefendi, zengin kimse; yüksek tabakaya mensub birisi.
Garaaç [Bkal.]	Kahve < <i>kara</i> + <i>ağaç</i> .
Gara moy [Çep.]	Kahve.
Gara sulu [Pal.]	Su testisi.
Geder [Çep.]	Eşek; Abd. AİAD., s. 211.
Genek [Mkal.]	1) Yan, el, ev, nezd. 2) Mecidiye.
Geneme [Pal.]	Bize.
Genemiz [Pal.]	Bura; <i>genemize</i> 'buraya'.
Genende [Pal.]	Karşısında.
Geneniz [Pal.]	Siz; <i>genenize</i> 'size'.
Gerez [Çep.]	Güzel; Abd. 'iyi' AİAD, s. 212.
Gitil [Pal.]	Fasulya.
Gılav [Pal.]	Az. = <i>kılav</i> .
Gıllı [Kkal.]	Anlamaz, câhil, avanak, abtal.
Gır _u gel [Bkal.]	Gel.
Gır - [Bkal., Mkal.]	Gelmek, satmak; Abd. 'yap' AİAD. s. 211.
Gırtıl [Bkal.]	Bulgur, pilâv.
Gölük [Çep.]	Eşek, merkep.
Gulak partal [Pal.]	İki lira.
Halan - [Çep.]	Gelmek.
Halandır - [Çep.]	Kaçırmak.
Hataburut [Tah.]	Kaç, gizlen, saklan.
Haydar [Bkal.]	Eşek.
Hęrsik [Çep.]	Ekmek; <i>hęrsik mezlemek</i> 'ekmek yemek'. Diğer telâffuzu <i>hęrsit</i> [bk. Gordlevskiy, <i>Djard-jarı</i> , s. 113] olduğu gibi <i>hasit</i> , <i>harsit</i> , <i>arsit</i> , <i>harsid</i> 'ekmek' çingene dillerinde de kullanılmaktadır. Abu Dulef'in « <i>Kitab-ı Sasiyan</i> »'ında <i>هرسیت</i> 'ekmek, nân' olarak geçmektedir. Şarkî Türkistan ve Suriye Abdallarında <i>hęrsit</i> şeklinde mahfuzdur. Kelime arapçanın <i>هريس</i> 'buğday, un böreğinden gelme olsa gerektir [Dozy, <i>Supplement</i>], [bk. ayrıca, Troitskaya, 271, <i>harsit</i>]. = <i>hęrsik</i> . Kelime Konya Carcar'larında da mevcuttur.
Hęrsit [Çep.]	
Hoşdur [Çep.]	Deve.
Hökel [Çep.]	Sığır.

İş [Mkal.]	El.
Kellebaş [Çep.]	Memur, devlet hizmetinde bulunan herbir kimse.
Kellesi gocaman manış [Çep.]	Zengin, varlıklı bir kimse.
Kemer işi [Mtar.]	Soğan.
Kendile - [Mtar.]	Satmak.
Kendir [Bkal., Mkal.]	İp.
Kevik etme [Çep.]	Konuşma.
Kevikleş - [Çep.]	Konuşmak.
Köken işi [Bkal.]	Üzüm, kavun, karpuz ve emsali.
Kös [Pal., Bkal., Mkal.]	1) Fena, kötü, çirkin, eski, öfke. 2) [Bkal.] Az, azıcık.
Kös bahar [Pal.]	Kaçak tütün.
Kös baharcı [Pal.]	Kolcu, tütün kaçakçısı.
Kös et - [Mkal.]	Saklamak, gizletmek, kaçırmak, kaydırmak.
Kösle - [Pal., Mkal.]	1) [Pal.] <i>nasıf</i> 'la beraber <i>nasıf kösler</i> terkihi halinde 'birbirile konuşmak, birbirini anlamak, beraber konuşmak'. 2) [Mkal.] Koymak, hazırlamak.
Kös metrek [Pal.]	Yabancı bir kimse.
Kös ol - [Pal., Mtar.]	1) Müteessir olmak, kızmak, darılmak, hiddetlenmek. 2) [Mtar.] Eski, kötü, fena olmak.
Küllük işi [Pal.]	Yumurta.
Küllîñ [Mkal.]	Polis.
Küllîñ işi [Mkal.]	Piliç ve buna benzer bilûmum kuşlar.
Lingişi [Çep.]	Ayakkabı.
Manak [Pal., Mkal.]	Yoğurt.
Manış [Çep.]	Yabancı, Çepni'den gayrisi; Abd. <i>manoş</i> // <i>manuş</i> 'jandarma', AİAD. 212.
Mangır [Kkal.]	Para.
Makal [Çep.]	Umumiyetle sığır.
Matarak [Kkal.]	Çırac [daha fazla istihza makamında].
Mazın [Pal., Mkal.]	Bıçak, silâh, tabanca, mavzer ve umumiyetle demirden mâmûl herşey.
Menedik [Mkal.]	Kalay.
Menegadı [Mtar.]	Köpek.
Meterek [Mkal.]	= <i>metrek</i> .
Metrek [Pal. Mkal.]	1) [Pal.] Yabancı [türk], tanımadık bir kimse, adam; <i>metrek yavşak</i> 'çocuk, delikanlı'. 2) [Mkal.] Köylü, umumiyetle erkek, müşteri.

Mezle - [Çep.]	Yemek.
Meýtlen - [Çep.]	Tüfekte öldürmek.
Moy [Çep.]	= <i>muy</i> .
Mutaf bahar [Mkal.]	Tütün kesesi.
Mutaf işi [Mtar.]	Saç, sakal, bıyık, kıl, yün.
Muy [Çep.]	Su. Diğer telâffuzu <i>moy</i> ; Abd. 'ağız', AİAD. 212.
Narlık [Çep.]	Ateş.
Nasif [Pal., Bkal., Mkal.]	1) Ekmek. 2) [Pal.] Lâf, mükâleme, konuşma.
Nasif et - [Bkal., Mkal.]	Ekmek pişirmek.
Nasif kösle - [Pal., Bkal., Mkal.]	1) [Pal.] Birbirile konuşmak. 2) [Bkal., Mkal.] Ekmek pişirmek veya yemek.
Nasıflama [Pal.]	Konuşma.
Nasıflan - [Pal.]	Sormak, konuşmak, demek.
Nasıflanıl - [Pal.]	Konuşulmak, sorulmak.
Nasıflık [Mkal.]	Ağız.
Nasif otu [Pal., Mkal.]	1) [Pal.] Buğday. 2) [Mkal.] zahire, her yenen şey.
Nasıfsıra - [Mkal.]	Acımak.
Nasif sürt - [M. tar.]	Ekmek yemek.
Nazile [Bkal.]	Para.
Nazili [Pal., Mkal.]	Para. Diğer telâffuzları <i>nazile</i> , <i>nazille</i> , <i>nazilli</i> .
Nazille [Pal.]	= <i>nazili</i> .
Nazilli [M. tar.]	= <i>nazili</i> .
Nazileci [Bkal.]	Paralı, zengin, varlıklı kimse.
Nezleci [Bkal.]	= <i>nazileci</i> .
Noharla - [Çep.]	Gözlemek, tarassut etmek; diğer telâf. <i>novarla</i> ; Kelime büyük bir ihtimalle, Orta - Asya çingenelerinin 'göz' mânasına kullandıkları <i>nuhur</i> 'dan <i>la</i> fiil eki ile bu şekile konulmuştur. Ş. Türkistan Abdallarından <i>nour</i> , <i>nourê</i> [Pelliot, 129]; « <i>Kitab-ı Sasiyan</i> » ۵۳۲ [Troitskaya 272] < far. ۵۳۲. = <i>noharla</i> - .
Novarla - [Çep.]	= <i>noharla</i> - .
Nuhlat - [Çep]	Gizletmek, göstermemek, gizlemek, saklamak.
Nuhlatma [Çep.]	Gizle, sakla, gösterme.
Ovan - [Pal., Mkal.]	1) [Pal.] Kaçırarak, gizlemek, saklamak 2) [Mkal.] Getirmek, gelmek.
Ovat - [Pal., Mkal.]	Göndermek, getirmek, aşırarak, kaçırarak.

Övati - [Pal.]	Getirilmek, verilmek.
Palandız [Mkal.]	Semer, eğer, çul.
Pallacı [Pal.]	Kalaycı.
Pallacı dili [Pal.]	Kalaycı dili, argosu.
Palle [Bkal. Mkal.]	Bakır kap.
Papil [Kkal.]	Para.
Partal [Pal., Bkal., Mkal.]	1) [Pal.] Para. 2) [Pal.] Yüz (100). 3) [Bkal., Mkal.] Elbise; Erkilet çerçileri «dilce» sinde 'elbise' [bk. TDED, V, s. 340].
Partal nazilli [Mtar.]	Pankanot.
Paylıkla - [Çep.]	Zorla koparıp çalmak.
Pelle [Mkal.]	= <i>palle</i> .
Pir [Bkal., Mkal.]	Memur, eşraf, müşteri.
Posta işi [Pal.]	Mektub.
Postacı işi [Pal.]	= <i>posta işi</i> .
Kalın [Mkal.]	Beyaz; Umumî türk argosunda 'paralı, zengin' [F. Develioğlu, 1941, s. 50'de 1945'de s. 61]. Gümüş mecdiye.
Kalın genek [Mtar.]	Hırsız.
Karamançı [Mtar.]	Rakı.
Katırlı [Mtar.]	Rakı.
Katırını [Pal.]	Hırsız.
Kayışçı [Pal.]	Az, kısa, küçük.
Kılav [Bkal., Mkal.]	Az almak, ucuz vermek.
Kılav gır - [Bkal.]	Almak, getirmek.
Kır - [Bkal., Mkal.]	Arpa.
Kırtıl [Mkal.]	Saman.
Kırtıl sapı [Mkal.]	İki.
Kulak [Mkal.]	On (10).
Kulak fatka [Mtar.]	Kahve.
Kütük suyu [Kkal.]	Üç (3).
Sacayak [Mkal.]	Onbeş (15).
Sacayak fatka [Mtar.]	Üç lira.
Sacıyak [Pal.]	Üç.
Saçak [Pal.]	Üç yüz.
Saçak patal [Pal.]	Bir.
Sağmı [Mkal.]	Bir beş.
Sağmı fatka [Mtar.]	Bir.
Sama [Pal.]	Bir.
Samanlık [Mkal.]	Kulak.

Samanlığı kös [Mtar.]	Sağır kimse.
Sarı genek [Mtar.]	Altun.
Silik [Çep.]	Jandarma.
Sinek işi [Pal., Mtar.]	Şeker, bal, umumiyetle tatlı.
Sitgin [Çep.]	= <i>Sitkin</i> .
Sitkin [Çep.]	Bıçak.
Somun - [Tah.]	Hücum etmek.
Sopa [Çep.]	Yumruk, tokat, ağaç, değnek.
Söyüt kökü [Pal., Bkal., Mkal.]	Su.
Sürt - [Pal.]	Yemek.
Sürdürül - [Pal.]	Yedirilmek.
Sürtül - [Pal.]	Yenilmek.
Şibirden - [Tah.]	Tertibat almak.
Taban [Mkal.]	Dört.
Taban fatka [Mtar.]	Yirmi.
Tabak işi [Mkal.]	Pabuç, ayak kabı.
Tanatoz [Çep.]	Kadın = <i>tunatoz, tınatoz</i> .
Tantır [Pal., Mkal.]	Odun, tahta, ağaç.
Tantır kösle - [Mtar.]	Ateş yakmak.
Tantır yıkım et - [Mtar.]	Ateş yakmak.
Tantırla - [Mkal.]	Dönmek, avdet etmek.
Tipi [Mkal.]	Delik, bozukluk.
Tınatoz [Çep.]	= <i>tanatoz, tunatoz</i> .
Tufan [Çep. Soma]	Tütün; < ar. دخان; « Dilce » de <i>tifan, tıfan, tüfan</i> [TDED, V, s. 343].
Tuna [Pal., Mkal.]	Çok, fazlasile, bolca, iyice.
Tuna mazın [Pal.]	Tüfenk.
Tuna partal [Mkal.]	Vesîka
Tuna yanbol [Pal., Mkal.]	Reis, vâli, yüksek memur.
Tunatas [Çep.]	= <i>tanatoz, tınatoz</i> .
Tunatoz [Çep.]	= <i>tanatoz</i> .
Tüne -	= <i>düne</i> -
Tünet - [Mtar.]	Öldürmek.
Uğu gözü [Çep.]	Altun para.
Uğur tanıma [Çep.]	Hırsızlığa alışma, çalmayı öğrenme.
Ürün işi [Pal., Bkal., Mkal.]	Yağ, süt, yoğurt ve emsâli.
Var_geldi [Kkal.]	Komisyon.
Veremoto [Tah.]	Geliyor.
Yalaz [Çep.]	Silâh.
Yalaz otu [Çep.]	Tabanca mermisi.

Yalı [Mkal.]	Gayrı müslim.
Yalı çapan [Mkal.]	Ecnebi kadını.
Yalnız yaprak [Çep.]	Sopa, çomak, yumruk, tokat.
Yamu [Tah.]	Vurun.
Yanbol [Pal., Mkal.]	Memur, jandarma, umumiyetle devlet memuru.
Yanpiri [Mkal.]	Tahta.
Yavşak [Mkal.]	Çocuk, dost, arkadaş, insan, çirak, hizmetçi.
Yavuşak [Pal.]	= <i>yavşak</i> .
Yazıcı [Çep.]	kümes hayvanları.
Yeşken [Çep.]	Para, Abd., A İ AD, 213; Orta - Asya Çingenelerinde <i>yakan</i> gümüş, ve gümüş para; Suriye Abd. <i>yeken</i> [Troitskaya, 274] ve A. Caferoğlu, <i>Anadolu Abdallarının gizli dillerinden bir örnek (Fuad Köprülü Armağanı, İstanbul, 1953), s. 78.</i>
Yeşenne - [Çep]	Satmak.
Yemen işi [Pal.]	Kahve.
Yıkım [Pal. Bkal., Mkal.]	Güzel, iyi, temiz, bol, çok, hoş, zengin.
Yıkım et- [Pal., Mkal.]	Teşekkür etmek, memnun olmak.
Yıkım ol - [Pal.]	Memnun olmak.
Yıkım piri [Mkal.]	Muhtar, eşraf.
Yıkım zından [Mkal.]	Büyükçe ev.
Yıkın - [Pal.]	Memnun olmak.
Yülük [Çep. - Soma]	Jandarma.
Zibit [Çep.]	Üzüm; Türkistan Abdallarında <i>zivit</i> [Troitskaya 274].
Zibit mezle - [Çep.]	Üzüm yemek.
Zindan [Mtar.]	= <i>zindan</i> .
Zindana kös et - [Mtar.]	Hapsetmek.
Zindan [Pal., Mtar.]	Ev, hapishane.
Zozikle - [Kkal.]	Uydurmak, yakıştırmak, tavlama, aldatmak; türk argosunda 'zendust, evli, pezevenk' [M. Mikhailov, <i>Materiaux sur l'argot et les locutions populaires turc-ottoman, Leipzig 1930, s. 27</i>].